

PROFESOR EWA GDULEWICZ życiorys i twórczość naukowa Jubilatki

1. Pani Profesor Ewa Gdulewicz z d. Jurzyk urodziła się 31 marca 1944 roku w Siedlcach. Metryka urodzenia wskazuje na to, że w 2014 roku przypada siedemdziesięciolecie urodzin Ewy Gdulewicz, co wspólnocie akademickiej pozwala uhonorować Jubileusz urodzin Pani Profesor, a także czterdziestoseścielecie pracy naukowo-dydaktycznej w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Dotychczasowa droga życiowa Jubilatki oraz jej działalność naukowo-dydaktyczna i twórczość naukowa stanowią znakomitą okazję do przekazania gratulacji, życzeń i podziękowań.

2. W 1949 roku Ewa Gdulewicz przeprowadziła się wraz z rodziną do Lublina. Z tym historycznym miastem związana jest do dzisiaj. W 1962 roku ukończyła edukację w II Liceum Ogólnokształcącym (obecnie IV Liceum Ogólnokształcące im. Stefanii Sempołowskiej), uzyskując maturę. W tym też roku rozpoczęła studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, z którym później związała się na stałe jako pracownik naukowo-dydaktyczny. Już na studiach wykazywała zainteresowanie prawem konstytucyjnym (określanym wówczas mianem prawa państwowego). Potwierdza to fakt wybrania przez nią seminarium magisterskiego z prawa państwowego, prowadzonego przez prof. dr. Andrzeja Burdę, a także temat jej pracy magisterskiej *Regulamin Sejmu i Senatu w Polsce międzywojennej*.

Studia ukończyła w 1967 roku, uzyskując dyplom magistra prawa z wynikiem bardzo dobrym. W tymże roku zawarła związek małżeński z Maciejem Gdulewiczem, a w 1969 roku urodziła syna Bartosza. Po studiach pracowała przez rok, od 1 sierpnia 1967 roku do 30 września 1968 roku, jako pracownik administracyjny w Prokuraturze Wojewódzkiej w Lublinie, ciesząc się bardzo dobrą opinią przełożonych.

Propozycję pracy na stanowisku asystenta-stażysty otrzymała od kierownika Katedry Prawa Państwowego prof. dr. Andrzeja Burdy już po egzaminie magisterskim. Pracę w Katedrze podjęła w 1968 roku na stanowisku asystenta, a w 1971 roku awansowała na starszego asystenta.

Pracę naukowo-dydaktyczną przez wiele lat łączyła z praktyką w wymiarze sprawiedliwości. Po rocznym stażu w prokuraturze, równoległe z pracą w UMCS, rozpoczęła aplikację sędziowską, którą zakończyła egzaminem sędziowskim w 1970 roku. Jak się później okazało (pod koniec lat 90.), zainteresowanie praktyką w wymiarze sprawiedliwości zostało zrealizowane w postaci wniosku o zatrudnienie na stanowisku sędziego.

Stopień doktora nauk prawnych otrzymała Jubilatka w 1973 roku na podstawie rozprawy doktorskiej pod tytułem *Geneza i zasady naczelne Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 23 kwietnia 1935 r.* Promotorem rozprawy był profesor Andrzej Burda. W recenzowaniu tej rozprawy doktorskiej brałem udział wraz z profesorem Markiem Sobolewskim z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Autorka zaprezentowała w swojej pracy nowe spojrzenie na temat zasad ustrojowych, znacznie odbiegające od oficjalnego stanowiska władz politycznych. O wartości i poziomie naukowym rozprawy świadczy fakt, że w konkursie „Państwa i Prawa” w 1974 roku uzyskała nagrodę.

Obydwie wymienione dotychczas prace zalicza się do kategorii rozpraw historycznoprawnych, świadczy to o pierwszym kręgu zainteresowań naukowych Jubilatki. Następne zainteresowania badawcze dotyczyły problematyki ustrojowej państw europejskich, takich jak: Bułgaria, Węgry (w związku z czym odbyła zagraniczne staże naukowe w Leningradzie i Sofii), a także Republika Federalna Niemiec i Wielka Brytania. Natomiast kolejna praca naukowa reprezentuje zainteresowania prawnoporównawcze i dotyczy ustroju politycznego Francji okresu V Republiki. Chodzi o rozprawę pod tytułem *Parlament a Rząd w V Republice Francuskiej. Sfera ustawodawcza*, która została wydana w 1990 roku i stanowiła podstawę przeprowadzonego w 1992 roku w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej przewodu habilitacyjnego zakończonego nadaniem Jej stopnia naukowego doktora habilitowanego. Autorka uzyskała za nią nagrodę w konkursie „Państwa i Prawa” na najlepsze rozprawy doktorskie i habilitacyjne. Rozprawa ta była również przedmiotem recenzji w ramach krytyki naukowej. Pracę wysoko ocenił dr hab. Andrzej Szmyd na łamach „Przeglądu Sejmowego”.

W 1995 roku Ewa Gdulewicz została zatrudniona na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej, zaś z dniem 1 września 1999 roku objęła kierownictwo Katedry Prawa Konstytucyjnego na Wydziale Prawa i Administracji UMCS. Następnie postanowieniem Prezydenta RP z dnia 18 października 2002 roku uzyskała tytuł naukowy profesora w dziedzinie nauk prawnych.

3. Omawiając kolejne etapy kariery zawodowej Jubilatki, należy zwrócić uwagę na Jej działalność w dziedzinie organizacji nauki i dydaktyki. Trzeba zatem wspomnieć, że w latach 1993–1996 pełniła funkcję prodziekana Wydziału Prawa i Administracji. Działalność w Kolegium Dziekańskim Wydziału Prawa i Administracji była oceniana bardzo pozytywnie. W latach 1996–1999 była członkiem Senatu UMCS, pełniąc funkcję przewodniczącej Senackiej Komisji Statutowej. Od 1999 do 2002 roku była nadal członkiem Senackiej Komisji Statutowej w UMCS.

W omawianym okresie krystalizowały się nowe sfery zainteresowań Jubilatki – łączenie nauki z praktyką prawniczą. Postanowiła ubiegać się o stanowisko sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego w ośrodku zamiejscowym w Lublinie. Wiele rozmawialiśmy o tym zamiarze i jako ówczesny kierownik Katedry Prawa Konstytucyjnego poparłem tę propozycję, dostrzegając pozytywy takiej sytuacji. Widziałem korzyść dla wymiaru sprawiedliwości dzięki kadrowemu wzmocnieniu lubelskiego ośrodka NSA osobą przygotowaną do wykonywania zawodu sędziego. Jednocześnie korzystne były także profity dla działalności naukowej Katedry Prawa Konstytucyjnego i jej pracowników. Do czasu bowiem powołania Profesor Ewy Gdulewicz na stanowisko sędziego NSA nikt z profesorskiej kadry w Katedrze nie zajmował się działalnością zawodową w organach władzy sądowniczej. Doświadczenia płynące z pełnienia funkcji sędziowskiej przez Profesor pozwalały poszerzyć sferę badawczą pracowników Katedry. Starania te zostały uwieńczone powodzeniem, czyli powołaniem Ewy Gdulewicz z dniem 1 grudnia 1997 roku na stanowisko sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego, które pełniła do 2006 roku.

4. Profesor Ewa Gdulewicz ma ustaloną pozycję w nauce prawa konstytucyjnego, o czym świadczy nie tylko liczba opublikowanych prac badawczych, stanowiących rezultat prowadzonych badań, ale także ich ranga i osiągnięte wyniki. Autorka zawsze podejmowała tematy ważne zarówno z teoretycznego, jak i praktycznego punktu widzenia. W tej dziedzinie można też dostrzec znaczne poszerzenie horyzontu prowadzonych badań. O niektórych rozprawach stanowiących podstawę kolejnych badań naukowych była już mowa. Do tego, co już powiedziano, wypada dodać jeszcze kilka informacji. Wyróżnić mianowicie należy działalność Jubilatki w latach 1983–1987, kiedy była członkiem Rady Naukowej programu badawczego R.III.8. oraz CPBP 11.4., prowadząc w ramach tych tematów własne badania, jak też spełniając ważną rolę organizacyjną. Była to zarazem dobra lekcja działalności organizatorskiej, którą Pani Profesor rozwijała z powodzeniem. Tworzyła wówczas zespoły badawcze, działała jako redaktor naukowy zespołów naukowo-badawczych, często złożonych z młodych wiekiem i stażem pracowników naukowych. Ta sfera działalności przyniosła wiele nowych i twórczych

doświadczeń w zakresie organizowania grup badawczych i wykonywania szeroko zakreślonych badań i prac zespołowych. W 1993 roku decyzją Komitetu Badań Naukowych Profesor Ewa Gdulewicz uzyskała indywidualny projekt badawczy dotyczący problematyki Prezesa Rady Ministrów w V Republice Francuskiej.

5. Charakter niniejszego opracowania nie sprzyja dłuższym rozważaniom na temat całości dorobku naukowego Jubilatki. Został on zresztą zawarty w bibliografii prac w publikowanej Księdze Jubileuszowej. Należy zatem ograniczyć się do kilku najważniejszych informacji. Dorobek ten jest wielowątkowy i różnorodny. Profesor Ewa Gdulewicz opublikowała wiele prac o charakterze prawnohistorycznym (dotyczących zwłaszcza Konstytucji z 1935 r.), ale szczególne znaczenie mają prace poświęcone problematyce źródeł prawa (nie tylko polskiego, ale także francuskiego). Wymienić należy również obszerny zestaw publikacji dotyczących ustroju politycznego V Republiki Francuskiej. W tej dziedzinie Jubilatka cieszy się szczególnym, niekwestionowanym autorytetem badawczym, a Jej publikacje mają wyjątkową wagę i znaczenie. Są one efektem żmudnej i wytrwałej pracy badawczej w trakcie odbywanych staży naukowych we Francji.

Wspominając o wynikach działalności badawczej Jubilatki, należy wskazać Jej udział w konferencjach naukowych (krajowych i międzynarodowych), w których aktywnie uczestniczyła zarówno jako referentka, jak i dyskusantka. Ta działalność i wynikający stąd dorobek naukowy jest powszechnie uznawany i ceniony. Wielu uczestników tych spotkań wyrażało pogląd, że Jubilatka swoją aktywnością konferencyjną przysparzała polskiej literaturze prawniczej opracowań na wysokim poziomie naukowym. Warto wreszcie podkreślić, że z twórczości naukowej Profesor Ewy Gdulewicz korzysta wiele osób. Tezy i opinie opracowane przez Jubilatkę są często cytowane. Warto dodać, że na te opinie i wnioski powołują się nie tylko liczni autorzy, ale także organy państwowe (np. Trybunał Konstytucyjny). Spotkać się można z opinią, że dorobek badawczo-naukowy jest rzetelny warsztatowo i oryginalny w treści ustaleń i formułowanych sądów. Jest to możliwe dlatego, że Jubilatka zajmuje się w swych badaniach istotnymi problemami o wyraźnie sprecyzowanym charakterze. Są one skoncentrowane wokół teoretycznie ważnych nurtów badawczych. W swych publikacjach Profesor Ewa Gdulewicz prezentuje wysoki poziom wiedzy, oryginalność podejścia badawczego. Prace te stanowią ważny wkład do nauki prawa konstytucyjnego.

Na podkreślenie zasługują publikacje poświęcone ustrojowi politycznemu V Republiki Francuskiej, a ich szczególna wartość wyraża się w tym, że Autorka tych publikacji przekonująco wykazuje, iż wbrew wyraźnym intencjom twórców Konstytucji z 1958 r. ewolucja pozycji i roli władzy ustawodawczej we Francji uległa przewartościowaniu co do roli ustrojowej parlamentu, rządu i prezydenta w funkcjonowaniu ustroju V Republiki Francuskiej. Wnioski takie mogła Profe-

sor Ewa Gdulewicz wysnuć, studiując obowiązujące we Francji akty normatywne, strukturę władz w zakresie ustroju państwa, ale także z praktyki politycznej. Pozwoliło to Jej dojść do przekonania, iż ustrój Francji przechodzi coraz szybszą ewolucję, która oznacza ponowną jego „parlamentaryzację”.

Tak szerokie i pogłębione zainteresowania ustrojem politycznym współczesnej Francji nie oznaczają bynajmniej, iż Jubilatka nie zajmuje się problematyką ustrojową Polski na gruncie Konstytucji z 1997 r. W tej dziedzinie na podkreślenie zasługują ważne problemy: rola ustrojowa parlamentu i Rady Ministrów, a także konstytucyjny system źródeł prawa.

Omawiając publikacyjny dorobek naukowy Jubilatki, nie sposób nie wspomnieć o wydawnictwach przeznaczonych dla studentów. W tej dziedzinie Profesor ma udział w zbiorowych opracowaniach podręcznikowych, w których wielokrotnie występuje jako współautorka, ale także inicjator owych działań, ich organizator, a także redaktor naukowy.

6. Będąc pracownikiem dydaktyczno-naukowym UMCS, Jubilatka prowadzi także szeroko zakrojoną działalność dydaktyczną, przede wszystkim, choć nie tylko, z zakresu prawa konstytucyjnego. Jej wykłady, a przede wszystkim seminaria, cieszyły się zawsze ogromnym zainteresowaniem studentów. Na seminaria zgłaszali się z reguły bardzo dobrzy studenci, co przy wymaganiach Pani Profesor owocowało pracami licencjackimi i magisterskimi, które prezentowały wysoki poziom merytoryczny. Wielu wcześniejszych magistrantów podtrzymywało kontakt ze swoją Promotor, zgłaszając się na seminaria doktoranckie.

Dotychczas Profesor Ewa Gdulewicz była promotorem czterech prac doktorskich. Ich autorami byli: W. Kręcisz, A. Dudzic, G. Koksanowicz i P. Sadowski. Aktualnie sprawuje opiekę naukową nad doktorantami. Otwarte są dwa przewody doktorskie (W. Mojski, P. Witkowski). Profesor jest często zapraszana przez rady wydziałów prawa różnych uczelni do udziału w przewodach doktorskich (w INP PAN, UW, UWt, UŚI, UMCS) i habilitacyjnych w charakterze recenzenta. Brała udział w 19 przewodach doktorskich i w 4 przewodach habilitacyjnych. Była także powoływana do oceny dorobku naukowego kandydata ubiegającego się o tytuł naukowy profesora. Także i te dane świadczą, że Jubilatka cieszy się dużym uznaniem i autorytetem naukowym.

Profesor Ewa Gdulewicz bierze udział w pracach organizacji i towarzystw naukowych. Była członkiem Zarządu w okresie 1991–1997 (natomiast w latach 1991–1993 sprawowała funkcję wiceprzewodniczącej) Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego, wygłaszała referaty na kilku konferencjach Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego, a także na dorocznych Zjazdach Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego. Na szczególne podkreślenie zasługuje udział Pani Profesor w Światowym Kongresie Międzynarodowego Stowarzy-

szenia Prawa Konstytucyjnego w Warszawie, Tokio i w Chile oraz Dniach Prawniczych Polsko-Japońskich w Kioto, na których prezentowała narodowe referaty naukowe.

7. Nie można pominąć prac Jubilatki o charakterze eksperckim. W latach 90. XX wieku była powoływana w skład zespołów eksperckich na pierwszych etapach prac nad nową Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. Brała również udział w pracach podkomisji Sejmu RP, współpracowała z Biurem Studiów i Analiz Senatu, a także z Radą Legislacyjną, przygotowując niezbędne opinie i ekspertyzy.

Wspomnieć jeszcze należy, że Ewa Gdulewicz jako visiting professor prowadziła wykłady na uniwersytetach w Paryżu i Pilźnie.

8. Profesor Ewa Gdulewicz była wyróżniana wielokrotnie i nagradzana przez władze państwowe i uczelniane. Otrzymała Złoty Krzyż Zasługi (1989), Medal Komisji Edukacji Narodowej (2011), Medal Krajowej Rady Sądownictwa – Bene Merentibus Iustitiae (2009), Amicus Libri (2005).

Trudno się pogodzić z myślą o ewentualnym ograniczeniu działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej Pani Profesor Ewy Gdulewicz z chwilą przejścia na emeryturę. Pozostaje przekonanie, że zmiana statusu prawnego pracownika UMCS nie będzie oznaczała zmniejszenia zaangażowania Pani Profesor w działalność naukowo-badawczą, że nadal będziemy mieli dostęp do Jej przemyśleń i opinii wyrażanych w nowych publikacjach. AD MULTOS ANNOS.

Wiesław Skrzydło

Bibliografia prac Profesor Ewy Gdulewicz

Bibliography of works of Professor Ewa Gdulewicz

1969

Recenzja: S. Gebethner, J. Stembrowicz: *Systemy polityczne wybranych państw kapitalistycznych – Francja i Wielka Brytania*, „Życie Szkoły Wyższej” 1969, nr 6, s. 138–142.

1974

Zasada jednolitej i niepodzielnej władzy prezydenta w Konstytucji Rzeczypospolitej z 23 kwietnia 1935 roku, „Annales UMCS” 1974, sectio G, vol. XXI, 1974, s. 1–21.

1975

Niektóre koncepcje ustroju politycznego w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 23 kwietnia 1935 roku, „Państwo i Prawo” 1975, nr 3, s. 71–82.

O zmianach w Konstytucji Węgierskiej Republiki Ludowej, Lublin 1975, s. 1–40.

Sprawozdanie z XVIII Sesji Zakładów Prawa Państwowego (współautor: A. Bałaban), „Państwo i Prawo” 1975, nr 10, s. 152–157.

1976

Recenzja: *Polska bibliografia prawnicza*, „Państwo i Prawo” 1976, nr 12, s. 190–191.

1977

Internacjonalizm socjalistyczny – główna zasada w stosunkach między państwami socjalistycznymi (współautorzy: M. Smółka, W. Preobrażanskaja), [w:] *Rozwój demokracji socjalistycznej*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1977, s. 65–76.

1979

Konstytucja LRB. Uwagi wstępne, Ossolineum 1979, s. 3–31.

1981

Recenzja: *B. Spasow: Narodno Sbranije. Organizacija i zakonodatielna diejnost*, „Państwo i Prawo” 1981, nr 4, s. 122–125.

1983

Ustrój polityczny Wielkiej Brytanii, s. 11–44; *Ustrój polityczny Republiki Federalnej Niemiec*, s. 113–140, [w:] *Współczesne ustroje państw kapitalistycznych*, red. A. Burda, Lublin 1983.

Regulamin Zgromadzenia Narodowego (tłumaczenie), [w:] *Regulaminy parlamentarne Francji, RFN, Szwecji, Włoch, ZSRR. Materiały prawnoporównawcze*, Biblioteka Sejmowa, Warszawa 1983.

1985

Ustrój polityczny Wielkiej Brytanii, s. 11–44; *Ustrój polityczny Republiki Federalnej Niemiec*, s. 113–140, [w:] *Współczesne ustroje państw kapitalistycznych*, red. A. Burda, Lublin 1985.

Konstytucja kwietniowa z 1935 roku, [w:] *Mity i rzeczywistość*, Wydawnictwo Książka i Wiedza, Warszawa 1985, s. 7–44.

Sprawozdanie z XXVIII Sesji Katedr i Zakładów Prawa Państwowego (współautor: W. Zakrzewski), „Państwo i Prawo” 1985, nr 11, s. 170–173.

Sejm i Senat III kadencji (1930–1935), [w:] *Dzieje parlamentaryzmu polskiego w okresie Drugiej Rzeczypospolitej*, Warszawa 1985, s. 201–213.

1989

System źródeł prawa pod rządami Konstytucji V Republiki, „Studia Prawnicze” 1989, nr 2–3, s. 93–120.

1990

Parlament a rząd w V Republice Francuskiej. Sfera ustawodawcza, Lublin 1990, ss. 290.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1935 roku (współautorzy: A. Gwiżdż, Z. Witkowski), [w:] *Konstytucje Polski. Studium monograficzne z dziejów polskiego konstytucjonalizmu*, t. II, red. M. Kallas, PWN, Warszawa 1990, s. 141–252.

Kilka uwag w sprawie ustaw organicznych w V Republice Francuskiej, „Annales UMCS” 1990, sectio G, vol. XXXV, s. 73–85.

Tryb opracowania i uchwalenia Konstytucji Ludowej Republiki Bułgarii, [w:] „Studia Konstytucyjne”, tom 6: *Tryb przygotowania i uchwalania konstytucji*

w *wybranych krajach europejskich*, red. A. Gwizdź, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1990, s. 116–157.

1991

Senat a uchwalanie ustaw w V Republice Francuskiej, „Państwo i Prawo” 1991, nr 7, s. 59–69.

Instytucja promulgacji ustawy w Konstytucji V Republiki Francuskiej, [w:] *Państwo. Ustrój. Konstytucja – Studia*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1991, s. 69–83.

1992

Ustroje państw współczesnych (współautorzy: W. Kręcisz, W. Orłowski, W. Skrzydło, W. Zakrzewski), red. W. Skrzydło, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1992; *Ustrój polityczny Wielkiej Brytanii*, (współautor W. Kręcisz), s. 7–49; *Ustrój polityczny Niemiec*, s. 79–112.

System źródeł prawa pod rządem Konstytucji V Republiki, [w:] *Prawo na Zachodzie*, Ossolineum 1992, s. 110–138.

1993

Parlament V Republiki Francuskiej, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1993, ss. 43.

Zasady naczelnego ustroju politycznego Rzeczypospolitej Polskiej, rozdział II (współautorzy: M. Granat, W. Skrzydło), s. 27–46; *Sejm i Senat*, rozdział V, (współautor: W. Orłowski), s. 78–119, [w:] *Zarys prawa konstytucyjnego*, red. W. Skrzydło, Rzeszów–Lublin 1993, ss. 235.

Procedura ustawodawcza w V Republice Francuskiej, [w:] *Postępowanie ustawodawcze*, red. E. Zwierzchowski, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1993, s. 77–104.

Prezydent V Republiki Francuskiej w świetle rozwiązań konstytucyjnych i praktyki, [w:] *Instytucja prezydenta we współczesnym świecie*, Kancelaria Senatu, Warszawa 1993, s. 5–13.

Recenzja: *A. Pullo: Zagadnienia współczesnego prawa konstytucyjnego*, *Gdańsk 1993*, „Przegląd Sejmowy” 1993, nr 3.

1994

Źródła prawa konstytucyjnego, rozdział II (współautor: W. Zakrzewski), s. 21–44; *Zasady naczelnego Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, rozdział VIII (współautorzy: M. Granat, W. Skrzydło), s. 158–190; *Sejm i Senat*, rozdział XI (współautor: W. Orłowski), s. 239–296, [w:] *Prawo konstytucyjne*, red. W. Skrzydło, Lubelskie Towarzystwo Naukowe, Lublin 1995, ss. 440.

Rada Ministrów w V Republice, „Biuletyn Rady Legislacyjnej” 1994, nr 2, s. 35–51.

1995

Ustawa organiczna w projektach konstytucji w świetle doświadczeń V Republiki Francuskiej, „Acta Universitatis Wratislaviensis” 1995, nr 1745, s. 35–51.

Referat recenzyjny czasopisma „Przegląd Sejmowy”, „Przegląd Sejmowy” 1995, nr 2, s. 126–131.

Recenzja: *Wybory parlamentarne 1991 i 1993*, red. St. Gebethner, Wydawnictwo Sejmowe 1995, „Przegląd Sejmowy” 1995, nr 4, s. 164–167.

Źródła prawa konstytucyjnego, rozdział II (współautor: W. Zakrzewski), s. 21–44; *Zasady naczelné Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, rozdział VIII (współautorzy: M. Granat, W. Skrzydło), s. 158–190; *Sejm i Senat*, rozdział XI (współautor: W. Orłowski), s. 239–296, [w:] *Prawo konstytucyjne*, red. W. Skrzydło, Lubelskie Towarzystwo Naukowe, Lublin 1995, ss. 440.

1996

Doktrynalne podstawy demokracji konstytucyjnej (współautorzy: J. Malarczyk, L. Dubel), red. J. Malarczyk, Lublin 1996; autorstwo: *Demokratyczne ustroje państwowe. Różnorodność koncepcji i rozwiązań*, s. 53–72.

Partie polityczne i system wyborczy w Rzeczypospolitej Polskiej, [w:] *Ustrój polityczny i gospodarczy współczesnej Polski*, red. W. Skrzydło, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1996, s. 69–89.

Recenzja (współautor: W. Kręcisz): *Z teorii i praktyki konstytucjonalizmu. Prace ofiarowane Profesorowi Andrzejowi Gwiżdżowi*, red. Z. Jarosz, Warszawa 1995, ss. 256, „Przegląd Sejmowy” 1996, nr 3, s. 81–88.

Nota recenzyjna: *Z teorii i praktyki konstytucjonalizmu*, „Przegląd Legislacyjny” 1996, nr 4, s. 125–128.

1997

Źródła prawa konstytucyjnego, rozdział VII (współautor: W. Zakrzewski), s. 23–45; *Konstytucyjny system źródeł prawa*, rozdział VIII, s. 193–205; *Sejm i Senat* rozdział XI (współautor: W. Orłowski), s. 281–296, [w:] *Polskie prawo konstytucyjne*, Wydawnictwo MORPOL, Lublin 1997, ss. 455.

Ustroje państw współczesnych (współautorzy: W. Kręcisz, W. Orłowski, W. Skrzydło, W. Zakrzewski), red. W. Skrzydło, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1997, ss. 208, *Ustrój polityczny Wielkiej Brytanii*, rozdział I (współautor: W. Kręcisz), s. 7–49; *Ustrój polityczny Niemiec*, rozdział III, s. 79–112.

Model francuski (V Republika), [w:] *Konstytucyjne systemy rządów*, red. M. Domagała, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1997, s. 94–112.

Rola ustrojowa i struktura organizacyjna Rady Ministrów (współautor: R. Mojak), [w:] *Ustrój i struktura aparatu państwowego i samorządu terytorialnego*, red. W. Skrzydło, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1997, s. 133–155.

Aktualni star polskeho ustavního práva, (współautorka: M. Kruk), „Prawnik” 1997, nr 3/136, Praga 1997, s. 254–263.

1998

Źródła prawa konstytucyjnego, rozdział II (współautorka: M. Kruk), s. 23–45; *Konstytucyjny system źródeł prawa*, rozdział VIII, s. 189–201; *Funkcja ustawodawcza*, rozdział XI pkt 6, s. 277–292, [w:] *Polskie prawo konstytucyjne*, Wydawnictwo MORPOL, Lublin 1998, ss. 455.

Wybrane ustroje państwowe (współautor: W. Zakrzewski), [w:] *Konstytucjonalizm we współczesnym świecie*, red. K. Motyka, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1998, s. 167–226.

Konstytucyjny system źródeł prawa, [w:] *Polska lat 90. Przemiany państwa i prawa*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1998, s. 63–78.

1999

Źródła prawa konstytucyjnego, rozdział II, s. 23–45; *Konstytucyjny system źródeł prawa*, rozdział VIII, s. 189–201; *Funkcja ustawodawcza*, rozdział XI, pkt 6, s. 278–294, (współautor: W. Zakrzewski), [w:] *Polskie prawo konstytucyjne*, red. W. Skrzydło, Wydawnictwo MORPOL, Lublin 1999.

Głos w dyskusji: Zasady i możliwości współpracy pomiędzy Uniwersyte-tem Marii Curie Skłodowskiej a Uniwersytetami państw Unii Europejskiej, [w:] *Perspektywy współpracy między polskimi i francuskimi uniwersytetami w dobie integracji europejskiej*, red. H. Sawecka, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1999, s. 85–89.

2000

System konstytucyjny Francji, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2000, ss. 93.

Ustroje państw współczesnych (współautorzy: W. Kręcisz, W. Orłowski, W. Skrzydło, W. Zakrzewski), red. W. Skrzydło, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2000, ss. 208; *Ustrój polityczny Wielkiej Brytanii* (współautor: W. Kręcisz), s. 9–52; *Ustrój polityczny Niemiec*, s. 91–124.

Partie polityczne w Rzeczypospolitej Polskiej, [w:] *Ustrój konstytucyjny Rzeczypospolitej Polskiej*, red. R. Mojak, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2000, s. 121–134.

Źródła prawa konstytucyjnego, rozdział II, s. 21–43; *Konstytucyjny system źródeł prawa*, rozdział VIII, s. 187–199; *Funkcja ustawodawcza*, rozdział XI,

pkt 6, s. 278–294 (współautor: W. Zakrzewski), [w:] *Polskie prawo konstytucyjne*, red. W. Skrzydło, Wydawnictwo MORPOL, Lublin 2000, ss. 458.

Zmiana konstytucji V Republiki, [w:] *Konstytucyjny ustroj państwa, Księga Jubileuszowa Profesora W. Skrzydły*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2000, s. 63–76.

2001

Źródła prawa konstytucyjnego, rozdział II, s. 21–43; *Konstytucyjny system źródeł prawa*, rozdział VIII, s. 187–199; *Funkcja ustawodawcza*, rozdział XI, pkt 6, s. 278–294 (współautor: W. Zakrzewski), [w:] *Polskie prawo konstytucyjne*, red. W. Skrzydło, Wydawnictwo MORPOL, Lublin 2001.

Regulamin Zgromadzenia Narodowego – Francja, (tłumaczenie), „Przegląd Sejmowy” 2001, nr 2, s. 123–171.

2002

Redakcja: *Ustroje państw współczesnych*, część II, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2002, ss. 300; autorstwo: *Republika Czeska*, s. 65–98.

Ustroje państw współczesnych (współautorzy: W. Kręcisz, W. Orłowski, W. Skrzydło, W. Zakrzewski), tom 1, red. W. Skrzydło, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2002, ss. 208; (współautor: W. Kręcisz): *Ustroj polityczny Wielkiej Brytanii*, rozdział I, s. 9–54; *Ustroj polityczny Niemiec*, rozdział II, s. 93–126.

Źródła prawa konstytucyjnego, rozdział II, s. 20–41; *Konstytucyjny system źródeł prawa*, rozdział VIII, s. 176–186; *Funkcja ustawodawcza*, rozdział XI, pkt 6, s. 269–286 (współautor: W. Zakrzewski), [w:] *Polskie prawo konstytucyjne*, red. W. Skrzydło, Wydawnictwo MORPOL, Lublin 2002, ss. 460.

Recenzja: (współautor: W. Zakrzewski), *Konstytucja i władza we współczesnym świecie. Doktryna – prawo – praktyka. Prace dedykowane profesorowi Wojciechowi Sokolewiczowi*, red. M. Kruk, J. Trzeciński, J. Wawrzyniak, Warszawa 2002, ss. 541; „Przegląd Sejmowy” 2002, nr 5, s. 144–148.

2003

Senat pod rządami Konstytucji z 1935 roku, [w:] *Senat w II i III RP*, Kancelaria Senatu, Warszawa 2003, s. 33–39.

Źródła prawa konstytucyjnego, rozdział II, s. 22–43; *Konstytucyjny system źródeł prawa*, rozdział VIII, s. 174–184; *Funkcja ustawodawcza*, rozdział XI, pkt 6, s. 264–281 (współautor: W. Zakrzewski), [w:] *Polskie prawo konstytucyjne*, red. W. Skrzydło, Wydawnictwo Verba, Lublin 2003, ss. 446.

2004

Źródła prawa konstytucyjnego, rozdział II, s. 22–43; *Konstytucyjny system źródeł prawa*, rozdział VIII, s. 174–184; *Funkcja ustawodawcza*, rozdział XI, pkt 6, s. 268–285 (współautor: W. Zakrzewski), [w:] *Polskie prawo konstytucyjne*, red. W. Skrzydło, wyd. II, Wydawnictwo Verba, Lublin 2004, ss. 464.

National and Ethnic Minorities in Poland – the Legal Problem of Definition, (współautorka: E. Popławska), „Acta Iuridica Hungarica. Hungarian Journal of Legal Studies”, Academiai Kiado, Budapest 2004, vol. 45, nr 3–4, s. 281–300.

Nemzeti és etnikai kisebbségek Longyelorzágban – A definíció jogi problémái (współautorka: E. Popławska), [w:] *Duna-völgyi történetek. Teleki Pál ismertelen memoranduma. Messze, keleten*, Pro Minoritate, Tartalom 2004, Ösz-Tél, s. 236–254.

2005

Sądownictwo administracyjne w Konstytucji RP, ustawach i praktyce (wybrane zagadnienia), [w:] *Sądy i trybunały w Konstytucji i w praktyce*, red. W. Skrzydło, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2005, s. 56–66.

Polskie prawo konstytucyjne (współautorzy: M. Granat, G. Koksanowicz, W. Kręcisz, R. Mojak, W. Orłowski, S. Patyra, P. Sadowski, W. Skrzydło, J. Sobczak, W. Zakrzewski), red. W. Skrzydło, wyd. III, Wydawnictwo Verba, Lublin 2005, ss. 463; *Źródła prawa konstytucyjnego*, rozdział II, s. 22–43 (współautor: W. Zakrzewski); *Konstytucyjny system źródeł prawa*, rozdział VIII, s. 174–184; *Funkcja ustawodawcza*, rozdział XI, pkt 6, s. 268–285.

2006

Polskie prawo konstytucyjne (współautorzy: M. Granat, G. Koksanowicz, W. Kręcisz, R. Mojak, W. Orłowski, S. Patyra, P. Sadowski, W. Skrzydło, J. Sobczak, W. Zakrzewski), red. W. Skrzydło, wyd. IV, Wydawnictwo Verba, Lublin 2006, ss. 464; *Źródła prawa konstytucyjnego*, rozdział II, s. 22–43 (współautor: W. Zakrzewski); *Konstytucyjny system źródeł prawa*, rozdział VIII, s. 173–183; *Funkcja ustawodawcza*, rozdział XI, pkt 6, s. 268–285.

2007

Dziesięć lat Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (współredakcja: H. Zięba-Załucka), Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2007, ss. 365; autorstwo: (współautorka: H. Zięba-Załucka), *Od redaktorów naukowych*, s. 7–8; *Wotum nieufności wobec członka Rady Ministrów w uregulowaniach obowiązującej konstytucji i praktyce lat 1997–2007*, (współautor: W. Skrzydło), s. 63–79.

2008

Zasady zmiany Konstytucji Republiki Francuskiej, rozdział 16, [w:] *Zasady zmiany konstytucji w państwach europejskich*, red. R. Grabowski, S. Grabowska, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2008, s. 128–135.

Polskie prawo konstytucyjne (współautorzy: M. Granat, G. Koksanowicz, W. Kręcisz, R. Mojak, W. Orłowski, S. Patyra, P. Sadowski, W. Skrzydło, J. Sobczak, W. Zakrzewski), red. W. Skrzydło, wyd. V zmienione, Wydawnictwo Verba, Lublin 2008, ss. 469; *Źródła prawa konstytucyjnego*, rozdział II, s. 20–41 (współautor: W. Zakrzewski); *Konstytucyjny system źródeł prawa*, rozdział VIII, s. 171–182; *Funkcja ustawodawcza*, rozdział XI, pkt 6, s. 268–284.

2009

Konstytucyjny system organów państwowych (współautorzy: G. Koksanowicz, W. Kręcisz, R. Mojak, W. Mojski, W. Orłowski, S. Patyra, P. Sadowski, W. Skrzydło, J. Sobczak, W. Zakrzewski), Wydawnictwo Verba, Lublin 2009, ss. 280; redakcja naukowa i autorstwo: *Konstytucyjny system źródeł prawa*, rozdział IV, s. 76–91.

Redakcja: *Wiesław Skrzydło o ustroju politycznym Francji. Prace wybrane*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2009, ss. 317; autorstwo: *Wstęp*, s. 1–12.

Kilka uwag o powoływaniu sędziów Trybunału Konstytucyjnego (współautor: W. Zakrzewski), [w:] *Księga pamiątkowa profesora Marcina Kudeja*, red. A. Łabno, E. Zwierzchowski, Oficyna Wydawnicza WW, Katowice 2009, s. 123–131.

Hasła: 1) *autonomia parlamentu (Sejmu)*, 2) *Sejm*, 3) *Senat*, 4) *Kancelaria Sejmu*, 5) *Kancelaria Senatu*, 6) *Marszałek Sejmu*, 7) *Marszałek Senatu*, 8) *Organy Sejmu*, 9) *posiedzenie Sejmu*, 10) *regulamin Senatu*, 11) *interpelacja poselska*, 12) *regulamin Sejmu*, 13) *zapytanie poselskie*, 14) *Zgromadzenie Narodowe*, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz encyklopedyczny*, red. E Wolters Kluwer, Warszawa 2009.

Jan Ziemiński (1924–1988), [w:] *Profesorowie Wydziału Prawa i Administracji UMCS 1949–2009. Księga Jubileuszowa z okazji sześćdziesięciolecia Wydziału Prawa i Administracji UMCS w Lublinie*, red. A. Przyborowska-Klimczak, Wydawnictwo Verba, Lublin 2009, s. 378–388.

O ustawie organicznej, [w:] *Instytucje prawa konstytucyjnego w dobie integracji europejskiej. Księga pamiątkowa profesor J. Kruk-Jarosz*, Wydawnictwo Sejmowe, 2009, s. 541–547.

2010

Ustroje państw współczesnych. Część I (współautorzy: W. Kręcisz, W. Orłowski, W. Skrzydło, W. Zakrzewski), red. W. Skrzydło, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2010, ss. 206; *Ustrój polityczny Wielkiej Brytanii*, rozdział 1, s. 9–54 (współ-

autor W. Kręcisz); *Ustrój polityczny Republiki Federalnej Niemiec*, rozdział 3, s. 93–130.

Polskie prawo konstytucyjne (stan prawny na dzień 15 września 2010 r.) (współautorzy: M. Granat, G. Koksanowicz, W. Kręcisz, R. Mojak, W. Orłowski, S. Patyra, P. Sadowski, W. Skrzydło, J. Sobczak, W. Zakrzewski), wyd. VI zmienione, red. W. Skrzydło, Wydawnictwo Verba, Lublin 2010, s. 467; *Źródła prawa konstytucyjnego*, rozdział II, s. 20–41 (współautor: W. Zakrzewski); *Konstytucyjny system źródeł prawa*, rozdział VIII, s. 172–184; *Funkcja ustawodawcza*, rozdział X, pkt 6, s. 272–288.

Recenzja: M. Masternak-Kubiak, T. Kuczyński, *Prawo ustroju sądów administracyjnych, Komentarz, Wolters Kluwer, Warszawa 2009*, ss. 310; „Przegląd Sejmowy” 2010, nr 4, s. 232–235.

2012

Jan Ziemiński (1924–1988), [w:] *Konstytucjonaliści polscy 1918–2011*, red. R. Mojak, A. Szmyt, P. Sarnecki, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2012, s. 440–449.

Rozporządzenie z mocą ustawy we Francji V Republiki, [w:] *W służbie dobru społecznemu*, (współautor: W. Skrzydło), red. R. Balicki, M. Masternak-Kubiak, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2012, s. 545–553.

Varia

Zgromadzenie Ludowe Bułgarskiej Republiki Ludowej. Parlamenty krajów socjalistycznych, maszynopis w zbiorach Zespołu do badań nad zagadnieniami parlamentaryzmu, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1979, ss. 100.

Prezydium Rady Narodowej, materiały powielone, Biuro WRN w Lublinie, ss. 24.

System źródeł prawa we współczesnej Francji, maszynopis w Archiwum CPBP 11.4, ss. 110.

Wybory do Sejmu i Senatu 1989, raport z wyborów w okręgu lubelskim, maszynopis, Archiwum CPBP 11.4., ss. 35.

Sprawozdanie z realizacji badań R.III.8. za rok 1983 (ss. 70), za rok 1984 (ss. 133) za rok 1985 (ss. 130); raport z realizacji programu w latach 1981–1985, (ss. 60), Archiwum R.III.8.

Konceptualizacja badań CPBP 11.4. na rok 1986–1990 (współautor: W. Skrzydło), Archiwum CPBP 11.4.

Raport z realizacji CPBP 11.4 za rok 1986 (ss. 194) i 1987 (ss. 210), Archiwum CPBP 11.4.

Raport o stosunkach między parlamentem a rządem w procesie uchwalania ustaw V Republiki, Biuro Studiów i Analiz Kancelarii Senatu 1991, ss. 9.

Opinia do projektu ustawy konstytucyjnej o powoływaniu i odwoływaniu rządu, Biuro Studiów i Analiz Kancelarii Senatu 1991, s. 26–28.

Dekrety z mocą ustawy we współczesnej Francji, Biuro Studiów i Analiz Kancelarii Senatu 1992, ss. 9.

Opinia o projektach ustaw o uchwalaniu Konstytucji, Biuro Studiów i Analiz Kancelarii Senatu, Warszawa 1992, s. 6–12.

Druga Izba we Francji, [w:] *Senat – Izba Samorządowa*, Materiały z konferencji Biura Studiów i Analiz Kancelarii Senatu RP, grudzień 1994, s. 35–45.